

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SĄJUNGOS SAVAITRAŠTIS

* 2011 m. gegužės 20 d. *

Šventė Kauno Santakoje

Trečiąjį gegužės sekundienį Kariuomenės ir visuomenės vienybės diena būdavo švenčiama ir tarpukario Lietuvoje.

Pirmą kartą tokią šventę nuspresta surengti 1935 metais. Šventė buvo organizuojama iki 1938 metų, vėliau ją pakeitė ištisus metus visoje Lietuvoje vykstanti Ginklų fondo akcija – lėšų rinkimas kariuomenei paremti. Tarpukariu pagrindinės šventės išskilmės vykdavo laikinojoje sostinėje Kaune: bažnyčiose būdavo aukojamos pamaldos su šiai dienai skirtais pamokslais, pagrindinėmis Kauno gatvėmis nusidriekdavo

Partizanų pagerbimo, kariuomenės ir visuomenės vienybės dienos Kaune akimirkos
Zenono Šiaučiulio nuotr.

šventinės kariuomenės ir visuomenės eisenos, pasirodavo kariai, buvo demonstruojama technika, norintieji galėdavo išbandyti ginklus,

žmonės buvo vaišinami kareivika koše.

Nepriklausomoje Lietuvoje šventė atgaivinta 1993 metais. Joje taip pat prisime-

nami ir pagerbiami partizanai, Lietuvos laisvės gynėjai.

Gegužės 14-ąją Kariuomenės ir visuomenės vienybės šventė įvyko Kauno Santakoje.

Tradiciškai joje pristatė visos keturios kariuomenės pajėgų rūšys, buvo eksponuojama karinė technika ir ginkluotė, vyko karinės operacijos, veikė specialios stovyklas, kariniai atrakcionai, prisiminta karo istorija.

„Vieną kartą permetus vienoje vietoje mobilizuojame vienas pajėgas tam, kad visuomenė iš arti galėtų pamatyti, kuo gyvena ir kokius iššūkius nugali dabartinė Lietuvos kariuomenė,“ – sakė krašto apsaugos ministrė Rasa Juknevičienė.

(keliamas į 4 psl.)

Maldos pustuštėje bažnyčioje

Gegužės 14 dieną Kaune buvo paminėta Partizanų pagerbimo, kariuomenės ir visuomenės vienybės diena. Šv. Mišios vyko Igulos bažnyčioje. Jų klausėsi keli pavieniai karininkai, bet nebuvo nė vieno rikiuotės tvarka atžygavusio būrio. Nė vieno! Civilių maldininkų būta taip pat labai nedaug... tik ant suolių nutūpusių. Centrinė navą tuščia, o ankstesniais metais kariškiai užimdavo ją beveik visą. Neaugi šis Šv. Mykolo Arkangelo bažnyčioje patirtas įspūdis iš tiesų atspindi Lietuvos kariuomenės ir visuomenės susiklosčiui santykį tikrovę? Ogal dėl kitų priežascių buvo suardytą iprastinė iškilios šventės pradžia?

Kiek vėliau gatvėje sutik-

Kariuomenės ir visuomenės vienybės šventė

tas pažystamas pokalbyje piktonosi nūdienos žiniasklaidos abejingumu kariškiams, kariuomenei ir krašto apsaugos aktualijoms. Jo manymu, sunku suvokti, kodėl bulvariniams tauškalams, skandalams, valdininkų korupcijai ar atsitiktiniams meilės nuotykiams, žinoma, ir reklamai skiriami ištisi puslapiai, o apie kariuomenę – gūdi tyla arba megaujamasi tik kariškių elgesio kluptelėjimais bei nelaimingais atsitikimais.

Sėkmingai kovoja tik gerai apmokyti kariai

Konstitucija vienareikšmiškai byloja (139 str.), kad Lietuvos valstybės gynimas

nuo užsienio ginkluoto užpuolimo yra „kiekvieno Lietuvos Respublikos piliečio teisė ir pareiga. Įstatymu nustatyta tvarka Lietuvos Respublikos piliečiai privalo atliliki karo ar alternatyviajā krašto apsaugos tarnybą.“

Krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymu išvardyti pagrindiniai kariuomenės uždaviniai taikos metu: saugoti Respublikos teritoriją; palaikyti kovinę parengtį; kritiškais atvejais, kurie aptarti teisės aktais, vykdyti gyventojų paieškos ir gelbėjimo darbus. Tačiau svarbiausias kariuomenės uždavinys – būti pasirengusiai ginkluoto užpuolimo atveju ginklu ginti Lietuvos valstybę ir kitas valstybes –

sajungininkes.

Iš šio pamatinio dėsnio plaukia pora išvadų, pirmoji – sėkmingai gintis gali tik gerai apmokyti kovotojai, antroji – siekti, kad trumpalaikis apmokymasaptu garbės reikalui kiekvienam šaukiamojam amžiaus jaunuoliui.

Savanorių pajėgos pradėjo trečiąjį dešimtmetį

Atgimimo metais Sajūdžio bangos pakelė savanorių netrūko. Jaunimas energingai palaike valstybingumo atkūrimo siekius. Kaip skiriama ženkla jie ryšėjo žalią rankovės raištį. Žmonės juos meilėjavadino žaliaraiščiais. Laisvės dvasia plazdėjo visoje Lietuvoje entuziazmo bangomis.

(keliamas į 4 psl.)

Pagarba spausdintam žodžiui ir spaustuvininkams

Gegužės 6 dieną Vytauto Didžiojo karo muziejaus Naujasis išleido savo leidyklą „Vilius“ ir išleido nemažai vertinę leidinių. V. Užtupas pirmasis Lietuvoje pradėjo leisti miniatiūrines knygutes. Tarp keiliokos išleistų – jo paties parašytos lietuvių lakūnų biografijos: „S. Darius ir S. Girėnas“, „Feliksas Vaitkus“ ir kt. Šių knygų formatas – 34x25 mm, o pats mažiausias leidinys „Lietuviškai knygai 450 metų“ (jo formatas tik 16,5x14,1 mm) išraštas i Lietuvos rekordų knygą.

Pogrindžio spaustuvės „ab“ iškūrėjas Vytautas Andziulis papasakojo apie bandymus jau atkūrus Lietuvos Nepriklausomybę savo namuose įsteigti privačią spaustuvę ir nueitus „kryžiaus kelius“ siekiant gauti spaustinių įrangą ir šriftus.

Apie bendradarbiavimą su V. Andziuliui ir jo privačioje spaustuvėje po 1990-ųjų išleistus spaudinius pasakojo Domas Akstinas.

Renginį vedė Kauno rajono kultūros, švietimo ir sporto skyriaus Domeikavos kultūros centro direktorė Danguolė Kasparienė. Po renginio koncertavo Domeikavos jaunimo ansamblis, vadovaujamas Rasos Andriukaitienės.

Algirdas MARKŪNAS

Dėl Laisvės kovų istorijos mokymo bendrojo lavinimo mokykloje

Švietimo ir mokslo ministro Gintaro STEPONAVIČIAUS atsakymas

Išnagrinėjome Jūsų 2011 metų vasario 3 dienos raštą Nr. 62-466 ir pridetus 2011 metų vasario 2 dienos siūlymus Nr. 9-12 „Dėl laisvės kovų istorijos mokymo bendrojo lavinimo mokykloje“.

Atsakome pagal atsiųsto dokumento punktus.

1. Rengiamuose 2011–2013 metų Bendruosiuose ugdymo planuose (jais mokyklos vadovausis nuo 2011 metų rugsėjo 1 dienos) bus įrašyta rekomendacija integruoti istorijos pilietiškuo mokyklos pagrindų pamokas (šiuos dalykus dažnai dėsto tas pats mokytojas; jų tematika glaudžiai susijusi). Tai sudarys galimybes Laisvės kovoms skirti dar daugiau pamokų, ugdyti mokinį pilietiškumą remiantis partizanų atsidavimo Lietuvos laisvei pavyzdžiais.

2. Ugdymo plėtotės centras įsipareigoja parengti metodines rekomendacijas, patarimus, kaip integruoti Laisvės kovų istorijos mokymą į istorijos ir pilietiškumo ugdymo pamokas (UPC direktorius 2011-02-18 raštą Nr. V7-169 (1.15) pridedamas): Vykdant „Mokymosi krypties pasirinkimo galimių didinimas 14–19 metų mokiniams“ projekta yra parengta privalomai pasirenka mojo istorijos modulio programa „Lietuvos laisvės kovos XIX–XX a.“. Ji skiriama 9–10 klasių mokiniams. Be to, numatoma atnaujinti Laisvės kovų istorijai skirtą programą, parengtą Garliavos Juozo Lukšos gimnazijoje. Programą siūlysite visoms mokykloms. „Pasipriešinimo istorijos programoje“ mokytojai ras visą reikalingą informaciją apie laisvės kovų dėstyti, rekomendacijas, literatūros sąrašus ir kitą reikalini gą informaciją.

3. 2011 metų kovo 17 dieną priimtame Švietimo įstatymo pakeitimo įstatyme numatomas privalomas mokymosi pasiekimų patikrinimas mokiniams, baigiantiems pagrindinio ugdymo programą. Bus vykdomas ir socialinių mokslių pasiekimų patikrinimas. Šiame patikrinime bus skiriamas deramas dėmesys laisvės kovų temai.

4. Mokyklos aprūpintos mokymo ir kitomis priemonėmis, kurias galima panau doti dėstant laisvės kovų istoriją. Igyvendinant Ilgalaikęs pilietinio ir tautinio ugdymo programas, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2006 metų rugsėjo 19 dienos nutarimu Nr. X-818 (Žin.,

2006, Nr. 102-3939), įgyvendinimo priemonių 1.3 ir 4.1 punktus, nupirkti ir švietimo skyriams perduoti filmui DVD laikmenose „Nesulaužti priesaikos“, „1941 metų birželio sukilimas“ ir kt. Taip pat mokyklų reikmėms nupirkome knygų, pavyzdžiui, Juozzo Lukšos-Daumanto „Partizanai“, „Laiškai mylimosioms“, A. Ramanausko „Daugel krito sūnų“, A. Anušausko ir kt. „Lietuva 1940–1990 metais“, laisvės kovų nuotraukų albumą „Užlaisvė ir tévynę“, atlasą „Pietų Lietuvos partizanų sritis. Dainavos ir Tauro apygardos“ ir kt.

Visi šie leidiniai buvo perduoti ugdymo įstaigoms, išskaitant universitetus. Taip pat nupirkti ir mokykloms perduoti žemėlapiai „Lietuvos gyventojų tremties ir kalinimo vietas Sovietų sajungoje“, kompaktinės plokštėlės „O taip norėjosi gyvent“ (partizanų ir tremtinų dainos), „Už laisvę, Tévynę ir tame. Gražiausios partizanų dainos“. Galima teigti, kad nupirktos ir mokykloms perduotos reikšmingiausios knygos laisvės kovų tema, partizanų dainų įrašai, filmai. Konsultuojantis su Genocido ir rezistenčijos centru buvo išleisti ir mokykloms perduoti plakatai, kuriuose įamžintas partizanų vadų atminimas, partizanų poetai. Vienas plakatas skirtas bunkerų temai.

Tačiau pastaraisiais metais parengta ir išleista naujų knygų ar filmų, kuriuos būtų prasminga nupirkti mokykloms. Ugdymo plėtotės centras parengė tokį sąrašą (pridėdamas): Pagal reikšmingumą išskirtume: Edita Janakauskienė, Rūta Trimoniene ir Dalius Žygelis. Vakarų Lietuvos partizanų sritis. Atlasas. Vilnius, 2010; Rūta Gabrielė Veliutė. Partizanai. Vilnius, 2009; režisierius Algimantas Maceinas dokumentinis filmas „Paskutinis“. Nega lima tiksliai suskaičiuoti lėšų poreikio nepaskelbus viešiųjų pirkimų, bet 50 tūkstančių litų pakaktų minimaliems poreikiams patenkinti. Sprendimą dėl perkamų pozicijų, dėl tiriažų būtų galima priimti kartu su LGGRTC ir kitomis kompetentingomis institucijomis ar asmenimis.

5. Ugdymo plėtotės centras įsipareigoja parengti metodines rekomendacijas (UPC direktorius 2011-02-18 raštą Nr. V7-169 (1.15) pridėdamas).

6. Atnaujintoje valstybiniu istorijos brandos egzaminuojamoje programoje bus įrašytos

Pasipriešinimo istorijos temos, tačiau dėl dokumento pobūdžio negalima reglamentuoti taškų skaičiaus (procento) už laisvės kovų istorijos užduotis. Tačiau egzaminuojamų užduoties rengėjams pateikiame techninėje užduotyje bus formuluoamos reikalavimas dalį užduočių skirti laisvės kovų istorijai.

7. Tokio visuomenėi skirto konkurso idėjos prasmingumas ir nauda kelia abejonių. Reikėtų svarstyti, kam skirti lėšas ir pastangas – tokiam konkursui ar muziejams, nacionaliniams parkams, laisvės kovoms skirtoms edukacinėms programoms parengti ir įgyvendinti, priemonėms mokykloms nupirkti. Kyla abejonių, ar toks konkursas net laisvės kovomis besidomintiems asmenims taptų saviraiškos priemone.

Šiuo metu vyksta įvairių pilietiškumui ugdyti skirtų konkursų. Tradicinis konkursas „Lietuvos kovų už laisvę bei netekėjų istorija“ organizuojamas su Lietuvos gyventojų genocido ir rezistenčijos tyrimo centru. Tai tikrai prasmingas konkursas, nes mokiniai fiksuojia mažai kam žinomus tremties ar laisvės kovų faktus, parašo šimtus vertingų rašinių. Rašantys rašinius mokiniai bendrauja su laisvės kovų dalyviais, liudytėjais, skaito įvairius šaltinius. Genocido centras jau yra išleidęs kelias šių rašinių rinkinių knygas. Kitos institucijos taip pat organizuoja įvairius konkursus. Pavyzdžiui, Vytauto Didžiojo karo muziejuje šiai metai organizavo mokinį žinių konkursą.

8. Laisvės kovų tematikai daugiausia dėmesio skiriama Genocido aukų muziejuje. Be to, įdomios eksponacijos įrengtos regioniniuose muziejuose Druskininkuose, Kaune, Marijampolėje. 2010 metais Genocido aukų muziejuje apsilankė 10 219 moksleivių (2009 – 8160, 2008 – 9039), kuriems pravaesta 117 edukaciinių renginių (2009 – 110, 2008 – 69), 395 ekskursijos (2009 – 419, 2008 – 400), pademonstruotas 61 dokumentinis filmas (2009 – 67, 2008 – 70).

Moksleiviams siūlomos 4 teminės ir viena apžvalginė ekskursija. Parengtos 7 edukaciinių renginių temos. Mokiniai grupės muziejų gali lankyti nemokamai. Tai yra svarbus stimulas.

Nacionalinis muziejus yra parengęs daug skirtinęs edukaciinių programų. Lietuvos

nacionaliniame muziejuje saugomi pagrindiniai Lietuvos archeologijos, istorijos, etninės kultūros rinkiniai. Muziejinių rinkinių pagrindu kuriamos mokyklos mokymo procesą padedančios išplėsti edukacinės programos. Edukacinės programos glaudžiai siejasi su ekspozicijomis. Parėngta per 30 edukaciinių programų iš istorijos, archeologijos bei etninės kultūros. 2010 metais edukacinėse programose dalyvavo 16 918 mokiniai. 2011 metų birželio 14 dieną minint masinį Lietuvos gyventojų trėmimo 70-ąsias metines bus parėngta paroda ir edukacinė programa „Tremties ženkai“. Tačiau Nacionaliniame muziejuje nėra ekspozicijų ir edukaciinių programų, skirtų laisvės kovoms.

Vytauto Didžiojo karo muziejus taip pat vykdo edukacinių veiklą. Muziejuje 2010 metais apsilankė 10 502 mokiniai. 6525 dalyvavo edukaciiniuose renginiuose. Kiek neįprasta, tačiau Karo muziejuje nėra ekspozicijų, skirtų partizaninio karo istorijai. Kauno Tremties ir rezistenčijos muziejus turi parengęs edukaciinių programų, bet pats muziejus veikia nešildomose patalpose. Todėl organizuoti edukacinių veiklų yra labai sudėtinga.

9. Ilgalaikęs pilietinio ir tautinio ugdymo programoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Seimo 2006 metų rugsėjo 19 dienos nutarimu Nr. X-818 (Žin., 2006, Nr. 102-3939), numatoma 2012 metais atlkti visuminė Programos įvertinimą. Tačiau dalines išvadas galima pateikti ir dabar. Programa buvo labai naudinga, nes leido aprūpinti mokyklas reikalingomis priemonėmis ir paremti visuomeninių organizacijų, muziejų, kitų institucijų iniciatyvas. Parama per projektus reiškė, kad stiprinamos organizacijos ir skatinama jų kryptinga veikla. Per keletą programos veikimo metų buvo paremti keli šimtai projektų. Šių metų balandžio 21 dieną ministerijoje organizuose pasitarimą patriotinio ugdymo ir pasipriešinimo istorijos dėstymo tema, kuriame dalyvaučiai kviesime suinteresuotų organizacijų ir institucijų atstovus.

Dabar situacija yra pasikeitusi. Pilietinio ir tautinio ugdymo veiklos finansuojamos per Europos socialinio fondo ir Lietuvos Respublikos lešomis finansuojamą projekta TAPK („Neformaliojo švietimo paslaugų rėmimo sistemos sukūrimas savivaldybėse“). Daugiau informacijos apie projektą skelbiama adresais: www.tapk.lt ir www.smpf.lt.

TS-LKD Politinių kalinių ir tremtinii frakcijos (PKTF)

ataskaitinės rinkiminės konferencijos, įvykusios gegužės 7 dieną, išrinkti PKTF valdymo organai:

**PKTF pirmininkė
Vincē Vaidevutė Margevičienė.**

**PKTF tarybos pirminkas
Arvydas Anušauskas.**

PKTF tarybos nariai:

Ona Tamošaitienė,

Vidas Čereškevičius,

Vilhelm Haase,

Vera Macienė,

Gerimantas Kaklauskas,

Vida Pulkauninkienė,

Juozas Savickas,

Algirdas Blažys,

Algirdas Genys,

Valerija Jokubauskienė,

Jadvyga Korsakienė,

Jūratė Marcinkevičienė,

Gvidas Rutkauskas,

Vilhelma Šopienė,

Povilas Jakučionis,

Vilija Jogminičienė,

Audronė Kaminskienė,

Birutė Kažemėkaitė,

Jonas Milierius,

Antanas Rašinskas,

Margarita Staniulytė,

Teklė Birutė Navickienė,

Jurgis Endziulaitis,

Gediminas Uogintas,

Petras Musteikis.

PKTF Etikos ir procedūrų komisija:

Antanas Jočys,

Dalia Tiškienė,

Elvyra Anelė Valiukaitė,

Aldona Vilkelienė,

Mindaugas Babonas.

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“

Prenumeratos indeksas – 0117.

Prenumerata kainuoja:

1 mėn. – 7 Lt,

3 mėn. – 21 Lt,

6 mėn. – 42 Lt.

Vienas savaitraščio numeriskainuoja 1,75 Lt.

„Tremtinys“ išeina keturis kartus per mėnesį.

P r e n u m e r a t a p r i i m a m a „Lietuvos pašte“ iki birželio mėnesio 18 dienos.

Viešnagė Motorizuotoje pėstininkų brigadoje „Geležinis vilkas“

Tuo tarpu Seime svarstant keletą įstatymų projektų paketą, liečiančią karo prievozę ir mobilizacijos bei NATO paramos priemimo tvarkos klausimus, balandžio 29 dieną Seimo nariai malonai buvo pakvieti į vieną didžiausių Lietuvos kariuomenės Sausumos pajėgų vienetą – Motorizuotąjį pėstininkų brigadą „Geležinis vilkas“. Teisingiau, į Ruklą Jonavos rajone, kur dislokuoti trys iš šešių šios brigados batalionų bei Vadovybė su savo padaliniu. Trys kitijos batalionai dislokuoti Alytuje, Panevėžyje ir Tauragėje.

Kadangi tik apie 10 procentų iš 141 Seimo nario teurado laiko ir reikalo iš arčiau pasidomėti Lietuvos kariuomenės gyvenimu, žadėtas karinio komunikačio apipavidalinimo autobusas buvo paketas į jaukų mikroautobusą, kuriame vietas atsirado dar ir keliems žurnalistams. Buvo akivaizdu, kad Seimo narių kompaniją puošia bent dvi „kariuomenėi neabejingo“ parlamentarės – Inga Valinskienė ir Arūnė Stirblytė.

Ruklos įgula mus pasitiko su tikra balandžio saulės kaitra ir ramybė, kuri bylojo ne tik apie profesionalių Lietuvos kariuomenės karių pasitikėjimą savo jégomis, bet ir apie šalia esančio Gaižiūnų poligono šimtametę patirtį, besitešiančią dar nuo caro Rusijos laikų, kurią šiandien sudrumstę tegali pratybas su šarvuociaiš čia sumanę pademonstruoti Lietuvos kariai.

Kol Seimo nariai klausėsi išsamios kariuomenės vado generolo majoro Arvydo Pociaus ir krašto apsaugos ministrės Rasos Juknevičienės paskaitos apie dabartinę padėtį Lietuvos krašto apsaugos sistemoje, po kurios vienas Seimo narys sakės esąs įtinkintas, kad bent penkerius metus Lietuvai negresia jokie kariuomai, konfliktiniai nemalonumi, turėjome galimybę susipažinti su ginkluotės ir technikos ekspozicija bei kareivišku kostiumu, sukoplektuotu specialiai karo lauko sąlygomis. Civiliam žvilgsniui įtinkintas buvo kišenėlių gausybė, tačiau jų turinys vertėsi mažytini ne taip žaismingai...

Vienus sudomino amerikiečių Lietuvai dovanoti automatiniai šautuvai, sveriantys tik apie ketvertą kilogramų, kitus – Švediški šautuvai ir kitokie pistoletai, kurių

korporus, išskyrus kelias metalines detales dabar jau gaminiai iš specialaus plastiko. Ispūdį paliko ir Vadovybės štabo ratuota priemonė: šarvuota, apsaugota nuo įvairių pavojų tiek iš šonų, tiek iš viršaus stirksančio kulkosvaidžio. (Sužinojome ir kiek šimtų šovinių per minutę, nepakeitus įkaitusio vamzdžio, gali išsauti modernus Lietuvos kariuomenės turimas kulkosvaidis, tačiau dėl šventos ramybės paliksime šią informaciją po paslapties skraiste.)

Taip pat čia puikavosi puikiausios ir moderniausios transportavimo priemonės, gebančios per kelioliką minutių išsivežti bet kokį pašautą visureigį ar šarvuotį. Taip pat sužinojome, kad Lietuvos kariuomenė neturi tankų, mat ji visai neturi puolamosios ginkluotės, nes jokių grobiškų išpuolių neplanuoja ir yra sukurta tik taikai Lietuvos užtikrinti.

Įvertinome ir mobiliajų trylikos tonų talpos degalinę, kurivienių metu gali aptarnauti porą karių mašinų. Ją demonstravęs karys sakė galis paruošti šią degalinę naudojimui ar išgabenumui per kelioliką minutių. Žodžiu, Lietuvos kariuomenė tikrai yra puikiai apginkluota ir aprūpinta modernia technika. Tai buvo galima pastebeti ir plika akimi, kai kompaktiškas vienkartinis amerikietiškas minosvaidis su kompiuteriu prilygstančiu taikikliu, kurį Europoje turitik Lietuva, jaukai prigulė ant Seimo narės I. Valinskienės moteriško peties: jei ši pakelia, tai puikiai treniruoja profesionalias kariuomenės vyrukams tai turėtų būti vieni niekai. Nors šiai, feminizmo laikais vertėtų žinoti, kad Lietuvos kariuomenėje Tėvynei tarnauja apie 11 procentų moterų karių. Norint sužinoti, ar ši procentą įtakojo faktai, kad Lietuvos krašto apsaugos ministrės, Seimo Pirmininkės ir Lietuvos prezidentės postus kaip tik šiuo metu šalyje yra užėmusios moterys, reikėjo atlikti papildomą žurnalistinę apklausą, kuriai laiko, griežtai vadovaujant brigados viešiųjų ryšių specialistui, kapitonui Skomantui Povilioviui, jau dukart dalyvavusiam tarptautinėse misijose ir mačiusiam šalto ir šilto, prašyti buvo nepatogu.

Juolab, kad jis mus nuve-

dė prie vadovybės pastato, prie kurio įrengtos paminklinės lentos ketveriemis jau Neprisklausomoje Lietuvoje žuvusiems kariams. Du iš jų galvas padėjo vykdymams tarpautines misijas... Čia pat priešais puikuojasi ir tarpukariu Prezidentui A. Smetonai dovanotas paminklinis akmuo su užrašu – „Tautos vadui“, kurį po sovietinės okupacijos rūpestingi žmonės užkasė, o atstačius nepriklausomybę vėl grąžino į vietą. Čia pat stovi ir medinis arkangelo Mykolo, karių globėjo, koplytstulpis.

Po išpūdingos ginkluotės ir karo technikos apžiūros, kuri Ruklos įgulai – kaip duona kasdieninė (kaip tik dieną prieš mus čia lankėsi švedai, o vaikučių iš įvairių mokyklų sulaukama dažnai), buvome nugabenti į Didžiojo Lietuvos etmono Jonušo Radvilos mokomajį pulką, kur rikiuotėse po šešis pratybas vykdė devynerių savaičių pradinį karių bazinį mokymą savanoriškai pasiryžę atliko 45 eilinių, čia pradėjė mokytis vos prieš dvi savaites.

23 metų jaunesnysis eilinis Darius Perminas iš Mažeikių papasakojo, kad atejo čia savo noru, nes seniai apie tai svajojo ir planavo. Mat yra baigęs sukarintą mokyklą Al-sédžiuose, Plungės rajone, priklausė Saulių sąjungai, tad kariiniai dalykai jam nebe naujiena. Paklaustas, kas jam čia sunkiausia, jaunesnysis eilinis neslėpė, kad rikiuotė, kurioje reikia dvi valandas stovėti. Toks užsiėmimas reikalauja daug ištvermės, kurią išsiugdyti sunkiau, nei pagerinti savo fizinių pasirengimą. Jis taip pat juokaudamas sakė, kad įdomiausios jam, kaip ir kitiems, medicinos pamokos. Paklaustas, ar tik ne dėl seržantės, kuri moko, jos tokios įdomios, D. Perminas nusišypsojo ir taktiškai atsakė esą šiose pamokose sužino labai daug įdomaus. Jis tvirtino, kad kol kas neturi jokių nusiskundimų, namų pasiilgti dar nespėjo, mat savaitgaliais leidžiama atvažiuoti artimiesiems, o per Šv. Velykas ir jie patys gavo atostogą. Visas devynerių savaičių (plius dar ketverių, jei tiktu profesionaliajai tarnybai) kursus lengvai išversišas, mat labai norėtų patekti į karo policiją, nes jo tévas ir senelis buvę policininkai. Taijis norėtų pratęsti šeimos tradiciją, tik aukštesnę-

je, pasak jo, karo policijoje.

Vėliau kartu su kariais buvome pakvieti dalyvauti šarvuotų visureigų pratybose ir gavome leidimą, prieš tai užsikimšus ausis, jais pavažiuoti.

Saudymo pratybose tvarka buvo dar griežtesnė. Okalbinti karininkai sakė, kad viena taikliausiu krašto apsaugos sistemoje yra pati ministre Rasa Juknevičienė, su kuria susirungti vengia netgi patyrę kariai. O patyrimo ši brigada tikrai turi. Lietuva kaip tik prieš gerą savaitę į misiją Afganistane išleido tryliką pamainą. Pasirodo, aštuonios iš jų buvo sukoplektuotos būtent iš šios brigados. Kapitonas S. Povilionis tvirtino, kad šiai, trylikai pamainai atlikus pusmetį truksiančią misiją Afganistane, net 70 procentų brigados karių jau turės kariinių tarptautinių misijų patirtį.

Visą viešnagę Motorizuotoje pėstininkų brigadoje „Geležinis vilkas“ vainikavo kariški pietūs, teisingiau, saušas daviny. Mažutis juodas paketėlis savyje talpino net 14 pasisotinimą užtikrinančių vienetų. Tarp jų ir maišelis, į kurį įpyles kelis lašus vandenės, įdedamas pagrindinio patiekalo paketas, kuris, vykstant cheminei reakcijai, per kelioliką minutių pašyla ir be ugnies karys gauna karštoto maisto. Tiesa, kalbinti kariai pasakojo, kad tokie sausiai daviniai taikos metu beveik nenaudojami, mat daug pigiau ir paprasčiau pratybų metu pasiūmti su savimi katių ir visam būriui pasigaminti natūralios kareiviškos košės su mėsos konservais. Juolab kad pratybų metu kariui dienpinigų yra skiriama tik penkioliką litų per dieną, o skirtumas dengiamas iš jų atlyginimo. Ką gi, kare kaip kare, o gyvenime – kaip gyvenime.

Paklausti, kiek algos gauна profesionaliosios lietuviškos kariės tarnybos kariai, iš pradžių vengė atsakyti, o pasakui informavo, kad jų atlyginimai viešai skelbiami krašto apsaugos tinklapyje, prasitarė negaunantys dviejų tūkstančių į rankas. Tad ne atlyginimas čia svarbiausias. Vienas drąsesnis tarė tiesiai – svarbu iš kokios šeimos esti kilięs ir kokios tavo vertybės. Vienas dėl pinigų niekas neina į profesinę karo tarnybą. Būtų per sunku.

Iš balandžio 13 dieną

Seime vykusio Pasaulio lietuvių bendruomenės komisijos posėdžio metu Lietuvos kariuomenės vado generolo majoro Arvydo Pociaus pateiktų statistinių duomenų:

Kariuomenė

2005 metais Lietuva turėjo profesinėje karo tarnyboje 7410 karius, pradinę privilomatą karo tarnybą atliko 3330 šauktinių karių, savanorių pajėgose buvo 6690 karių savanorių. Karo akademijoje turėjome 345 kariūnus, krašto apsaugos sistemoje tarnavo 2280 civilių. Kariuomenę sudarė per 20 tūkstančių.

2011 metais profesionalų skaičius išaugo iki 7640. Tačiau šiuo metu pradinės privilomatės karo tarnybos šauktinių bazinius kario įgūdžio kursus eina tik 83 kariai. Savanorių pajėgose Lietuva turi apie 4700; kariūnus, kaip ir civilių, siek tiek sumažėjo. Lietuvos kariuomenė taip pat yra gerokai sumažėjusi.

Mobilizacinis rezervas

Lietuvoje šiuo metu, pagal turimus duomenis, yra apie 250 tūkstančių vyrų, išgijusiu karių parengimą (tai vyrų, kurie tarnavo sovietinėje kariuomenėje ir pagal amžių dar yra tinkami atlitti karienę prievolę). Apie 70 tūkstančių žmonių jau nepriklausomoje Lietuvoje yra atlikę pradinę privilomatą karo tarnybą arba yra profesionalai, išleisti į atsargą. Sie skaičiai atspindi mūsų mobilizacinio rezervo galimybes.

Tarptautinės misijos

Šiuo metu Lietuva dalyvauja trijose operacijose. Mažiausia operacija yra „ATALANTA“. Tai Europos Sąjungos operacija, skirta kovoti su piratais prie Somalio krantų. Į šią misiją Lietuva yra skyrusi vieną karininką.

Kita misija yra „NATO Training Mission Iraq“. Ten Lietuva yra delegavusi 2 karius: karininką ir puskarininką. Vienas dirba štabo mokymo centre, kuriame yra rengiami puskarininkai. Irako karo akademijos kariūnams rengti yra skirtas karininkas.

Didžiausia Lietuvos kontribucija yra Afganistanas, kur šiuo metu tarnauja apie 250 karių. Didžiausia karių dalis čia vykdo misiją Goro provincijoje, kuri yra pusės Lietuvos dydžio. Tai kai nuo vienės, 2–3 kilometrų aukštyste, kur sąlygos sudėtingos, bet Lietuva šią misiją čia vykdo jau šeštus metus.

Ingrida VEGELYTĖ

Šventė Kauno Santakoje

(atkelta iš 1 psl.)

Šventė prasidėjo Šv. Mykolo Arkangelo (Igulos) bažnyčioje šv. Mišiomis už Lietuvos partizanus ir Laisvės gynėjus. Mišiose giedojo Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos choras „Kariūnas“. Vėliau Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje įvyko iškilminga Lietuvos partizanų pagerbimo ceremonija, šventinis koncertas ir partizanų priėmimas Vytauto Didžiojo karo muziejuje krašto apsaugos ministrės ir Lietuvos kariuomenės vadovo kvietimu.

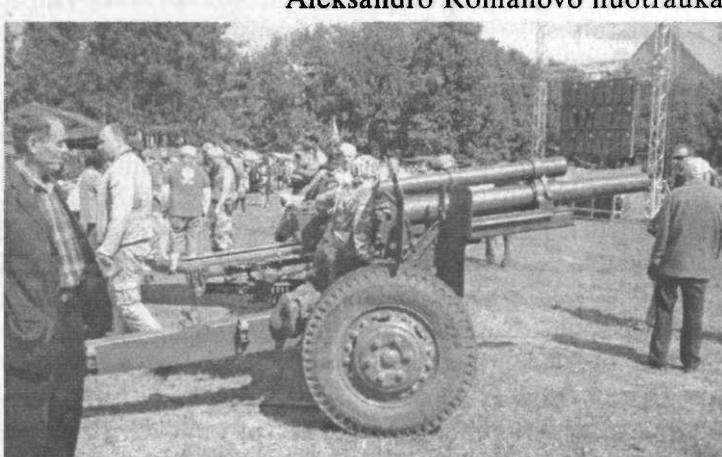
Teatralizuotą istorinę eiseną nuo Kauno Šv. Arkangelo Mykolo (Igulos) bažnyčios patraukė Santakos link. Eisenėje – 14 amžiaus Lietuvos kariai, Vytautas Didysis su viduramžių riterių palyda, 1831 metų sukilėliai ir karžygė Emilija Pliaterytė, 1918 metų savanoriai, karo po karo partizanai ir nūdienės kariai.

Santakoje įsikūrė didelė savanorių stovykla „Tapk savanoriu vienai dienai“, veikė tarptautinių operacijų stovykla, kur buvo galima sužinoti apie Lietuvos karių misiją Afganistane.

Šventės dalyviai galėjo pabendrautis kariais, apžiūrėti karinę techniką ir ginklumą. Buvo galima išbandyti jėgas įvairiuose kariniuose atrakcionuose – išardytu ir surinkti ginklą, pasimatuoti karinę uniformą, kariniu kamufliažu užsimaskuoti veidą. Karo inžinerių pademonstravo išminavimo roboto Teodoro sugebėjimus. Taip pat buvo galima apžiūrėti karo lauko ligoninę, vandens valymo įrangą,

Partizanų kovos inscenacijos dalyvių aplankė krašto apsaugos ministrė Rasa Juknevičienė
Aleksandro Romanovo nuotrauka

Šventėje demonstruota karinė technika susipažinti su karo kartografinėmis galimybėmis. Susirinkusieji stebėjo Garbės sargybos kuopos, kariinių orkestrų pasirodymus, kariuomenės parašiutininkų šuolius ir įspūdingus jų nusileidimus tiesiai į Santaką. Kaip ir visuomet, norintieji galėjo pasivažiinti kareiviška koše ir arbata.

Jau trečius metus iš eilės ypatingas dėmesys skirtas partizaninei temai. Santakos

parke vėl įsikurė partizanų giraitė su bunkeriais ir insceniuotu 1945–1953 metų partizanų gyvenimu. Partizanų giraitė buvo galima pamatyti to meto buitį, partizanų ginklus, uniformas, kitus partizaninės ekipuotės elementus, apžiūrėti parodą apie partizaninį karą. Partizaninio pasirodymo kulminacija – partizanų operacija prieš NKVD pajėgas.

„Tremtinio“ inf.

Kariuomenės ir visuomenės vienybės šventė

(atkelta iš 1 psl.)

Savanorių veiklos įteisinimas

Tad 1991 metų sausio 17 dieną Lietuvos Aukščiausioji Taryba priėmė įstatymą dėl Savanoriškosios krašto apsaugos (SKAT) įkūrimo. Kremliaus protestai ir atviras siekimas išlaikyti pagal Stalino-Hitlerio 1939 metų suokalbių užgrobtas teritorijas žlugo. Vakarų didieji politikai įtarai žiūrėjo į lietuvių pastangas atkurti sovietų ir nacių sutryptą Lietuvos valstybingumą. Méginta neklaužadas paprotinti: „Netrukdykite Sovietų preidentui M. Gorbaciovui užbaigti „perestrojką!“ Kai kurie žymūs Vakarų politikai, per pusę amžiaus buvo Kremliaus pratinami regėti Europos žemėlapį, kuriame Baltijos

šalių nebuvo likę nė pėdsako.

SKAT 1998 metais buvo pertvarkytą Krašto apsaugos savanorių pajėgas (KASP). Karių pasirengimas vertinamas teigiamai. Jie, kartu su kitomis NATO šalių kariuomenės pajėgomis, vykdė atsakinias taikos palaikymo užduotis ir užsienyje, pavyzdžiu, Afganistane.

Ką slepia vienos šventės iškaba?

Gegužės 9-oji Rytuose įvardyta kaip „Pergalės diena“. Tyla apie „šventės“ ištakas labai iškalbinga. Stalino-Hitlerio slaptuoju 1939 metų rugpjūčio 23 dienos suokalbiu buvo suplanuota Antrojo Pasaulinio karo pradžia ir pasidalintos Rytų Europos demokratinių valstybių teritorijos. Mažoji Suomija suokalbio partnerio teisių

jo savo jėgomis apsiginti nuo raudonojo agresoriaus. Lenkiją 1939 metais sutartinai nukariovo ir pasidalijo Berlyno ir Maskvos pseudosocialistinių politinių režimų valdomos imperijos. Po nesudėtingų suokalbininkų mainų Estija, Latvija ir Lietuva atiteko Sovietams, kurie 1940 metais jas okupavo. Agresoriams susikibus tarpusavyje, dėsninai pralošė diktatorius Hitleris. Stalino valdomų milžiniškų teritorijų Vermachtas nepajėgė ir negalėjo gebeti užimti.

Pasibaigus Antrajam pasauliniui karui, Berlynas, apsivalės nuo nacizmo apnaušė, atsiprašė tautų, kurias nuskriaudė nacių režimas, atlygindamas dalį padarytos žalos. Maskva nepasekė suokalbio partnerio teisių

perėmėjo pavyzdžiu ir neatapsirašė tautų, patyrusių sovietinio genocido balsumus. Vadinamoji „pergalės diena“ turėjo formaliai įteisinti agresoriaus grobį, kaip pelnytą laimikį. Baltijos šalių žmonės nusprendė kitaip – gydyti okupantų padarytas žaizdas ir atkurti valstybinumą.

Tačiau gegužės 9-ąją derėtų pagerbti Antrojo pasaulinio karo mūšiuose abejose fronto pusėse žuvusių kareivų atminimą. Tai numato Tarptautinė teisė. Totalitariai režimai žuvusių priešininkų palaikus išniekindavo ir užkasdavo, bet niekada ju nelaidodavo. Moralines vertėbes puoselėjančiai demokratinei visuomenei tokia praktika nebūdinga.

Edmundas SIMANAITIS

Sveikiname

Ir nenurimk, širdie, išplakus štieki metų,
Patyrus kalnio vargus, šalčius, audras.
Neleisk likimui kryžkelėj apvilti,
O leisk gyventi meilėj artimų.

Garbingo 90-ojo jubiliejaus proga
sveikiname Kazimierą BALŠAITI ir lin-
kime geros sveikatos, sėkmės ir Dievo
palaimos.

LPKTS Jurbarko filialas

* * *
Aldoną ATKOČIŪNAITĘ-DEVENIENĘ sveikiname
garbingo 80-ojo jubiliejaus ir vardo dienos proga.

Praėjo Tavo jaunystė Sibiro platybėse,
Palydėjo ją užpoliarės speigai.
Ateis ruduo ir lapas lapą gelstantį lydės,
Pro sutemas tik Tavo vardas gyvas,
Nevystančiu pavasariu žydės...
Daug daug sveikatos, kantrybės ir ištvermės, Švč. Mergelės Marijos globos ir gerojo Dievo palaimos!

Vieno likimo draugės
ir draugai – 1948-ųjų
treminiai igarkiečiai

* * *
Ilgesį sukelė vakariniai vėjai,
Kentėti išmokė saulės spinduliai.
Niekad negalvojom,
niekad netikėjom,
Kad tėvynėj vietas bus mums per mažai!
Mielą Aldutę sveikina –

Albina ir Milda

* * *
Buvusių Irkutsko tremtinę, ilgamečių LPKTS Kauno filialo narę Loreta VALENTINAIENĘ nuoširdžiai sveikiname 65-ojo jubiliejaus proga. Linkime geros sveikatos, neblėstančios energijos, daug laimingų dienų ir džiaugmingų akimirkų.

LPKTS Kauno filialas

Dėkojame paaukojusiems:

Algimantui Maneliui – 500 litų – Kovotojų, žuvusių už Lietuvos laisvę, Motinos paminklui,
Onai Sabaitė – 100 litų – V. Juodsnukio knygos „Svalkijos partizanų takais“ leidybai.

Kuriant Lietuvos ateitį

Gegužės 12–13 dienomis Garliavos Juozo Lukšos gimnazijoje vyko renginiai, skirti Partizanų pagerbimo, kariuomenės ir visuomenės vienybės dienai.

Vykso susitikimas su generolo Stasio Raštikio dukterimi Meilute Raštikyte-Alksniene. Viešnia susitiko su gimnazistais, pasakojo dramatišką savo šeimos istoriją, aplankė gimnazijoje įkurtą Juozo Lukšos-Daumanto memorialinį muziejų, klausėsi dainų apie Lietuvą, kuriąs atliko patriotinių dainų konkurso „Dainuoju tėviškėlei“ laureatai I b. ir 2d, 2c klasių mokiniai.

(keliamas į 5 psl.)

Pirmojo trėmimo 70-mečio sukakčiai

Įmintos žemėn pėdos

(Ištraukos iš Birutės ŽINDULYTĖS-POLIAŃSKAJOS prisiminimų knygos rankraščio)

Pabaiga.

Pradžia Nr. 16 (942)

Didžioji nusidėjėlė

Likimas 1948 metų rudenį jau ruoše mums naujus išbandymus. Ėjo kalbos, kad suiminėja grįžiusius iš Sibiro ir siunčia atgal. Girdėjome, bet netikėjome, jog tai palies ir mus. Ir bėgti nebuvo kur, slėptis – taip pat. Obelių milicija tylėjo, nors ateidavo žinios, kad vieną po kito suima ir veža į poskyrių. Aš, šeziolikmetė, tuo metu gyvenau pas dėdė Joną Kriliūną, lankiau gimnazijos ketvirtą klasę, drebėjau namuose, drebėjau klasėje. Mama su broliu gyveno téviškėje. Drebėjo ir jie...

1949 metų sausio 5 dieną buvau pas mamą. Pas dėdė Juozapą, tėvelio pusbroli, kūrenome pirtį. Ėjau per kiemą, nešiau į pirtelę glėbi malkų. Mačiau, kaip nuo vieškelio į mūsų keliai pasuko rogės su milicininkais. Mečiau malkas, išleikiau į virtuvę ir sušukau: „Mama, milicija!“ Mama išbalo kaip sniegas, abi apstulbome. Taip prasidėjo mūsų naujas kančią etapas...

Tada suimiui mus atvažiau do milicininkai iš Obelių. Vienas iš jų, pavarde Grigorjev, pasakė, kad mes areštujamos už pabėgimą iš tremties vietas. Surašė protokolą, užpildė apklausos anketas. Grigorjev su mama išėjo surašyti gyvulius ir viską, kas buvo ūkyje. Kitas milicininkas saujojui mus. Dvylikmetis broliukas Robertas verkė. Paklausius, kas bus su vaiku, Grigorjev atsakė, kad juo bus pasirūpinta, liepė apsiemprengti, su savimi ką nors pasiūti draudė. Atnisveikindami verkėme, klykime visi trys...

Pastebėjau, kad vienas milicininkas atidžiai žiūri pro langą – pasiramščiuodama lazdele pas mus skubėjo mo-

čiutė. Tai ji, išgirdusi apie areštą, skubėjo į pagalbą. Atnisveikinimas ir su ja truko neilgai, be žodžių, tik ašaros...

Pradžia – Obelių milicijos areštinių. Tą pačią dieną mus išvežė į Rokiškį. Tuo metu dėdė Jonas Kviliūnas atėjo į miliciją perimti budėjimo. Pamatė mus. Vėl visi verkėme.

Kitą dieną kvietė tardytojas. Tardė kiekvieną atskirai. Trečią dieną tardytojas pareiškė, kad mane paleidžia, o mamą areštuoja ir ji keliaus į kalėjimą.

Vieną vakarą sužinojome, kad naktį kalines veš į geležinkelio stotį. Su dėde sėdome ant dviracių ir netoli milicijos vartų laukėme išvažiuojančios mašinos su kalinėmis. Mašinai išvažiavus, sekėme paskui, stengėmės neatsilikti. Stotyje visos kalinės buvo sutupdytos, turėjo prie savęs maišelius. Sargybiniai buvo su šunimis. Kaip peiliu pervėrė širdį – pamačiau mamą. Buvo tamši naktis, mama mūsų nematė, nors mes buvome netoli ese. Laukėme, kol susodino į vagoną. Nuo mamos nenuleidau akių.

Po visų šių įvykių mūsų su broliu gyvenimas buvo tarsi našliačių, kuriuos glaudė giminės. Meldžiaus ir prašiau Dievo, kad tik amžinai neišskirtų su mama, kaip su tėveliu. Lai būna Sibiras, lai pasaulio pakraštys, tik kad būtume visi kartu!

Kartą pakvietė pas prokurorą, galvojau, kad dėl mamos suėmimo. Tačiau klydau. Sausio 24-osios vakarą pas mus atėjo milicininkas Gunka ir liepė kartu su juo eiti į prokuratūrą. Buvo pats vidurnaktis, išėjau tik paltą ant pečių užsimetus. Paėjėjus milicininkas pasakė, kad mane milicijoje areštuos, teks man pasivysti mamą. Pakrito kojas.

Sustojau, paklausiau, kodėl apie tai anksčiau nesakė, kodel neleido atsisveikinti? Matyt, buvau neprognozuojama, kad milicininkas nutarė pasuktį atgal ir leisti man atsisveikinti su savaisiais.

Milicijoje tardytojas pareiškė, kad esu areštuojamā už pabėgimą iš tremties vietas, pateikė aresto orderį. Nuvedė į kamерą. Visą naktį galvojau, kokiai keliais pasivysiu mamą. Man buvo aišku, kad aš, keturiolikmetė, sugrižusiu iš Sibiro, esu nusikaltėlė, neturėjau vaikystės, neturėsiu ir jaunystės, nes už pasitraukimą iš tremties gali būti skirti 3 metai nelaisvės.

Vėl prasidėjo tardymai, nors neturėjau ką pasakyti. Kaip nusikaltelė nufotografavo su numeriu lentutėje, paimė pirštų antspaudus. Dienas leidau kalėjime. Trečią dieną į kameras atvedė dvi moteris. Jau turėjau su kuo pasikalbėti. Vis dar tardė, klausinėjo tik rusiškai, kol suraše kaltinamają išvadą. Vėl Rokiškio geležinkelio stotis, Panevėžio kalėjimas Nr. 4. Patalpino mane į izoliatorių. Ten laikė savaitę. Po to perivedė į kalėjimo kameras, kurioje buvo apie 30 moterų. Staiga tarp jų pamačiau... mamą! Suklykiau, puoliau prie jos. Koks buvo džiaugsmas ir laimė! Pasivijau! Susitikimas su mama kalėjime man tada atrodė didelis džiaugsmas. Jam nebuvo ribų, net kalėjimo sienos ir groto buvo niekai. Cia išmokau Moržes abécélės, nugalėti karcerio siaubą, iš duonos pasigaminti rožinį ir kantriai laukti iš Maskvos „Ypatingojo pasitarimo“ sprendimų. Gyvenimas šuoliavo tollyn...

Spaudai paruošė Stanislovas ABROMAVIČIUS

Lietuva graži ne tik tremtinio akimis

Gegužės 13 dieną LPKTS Šiaulių filialo narys, LPKTS tarybos narys, fotomenininkas Eduardas Manovas Šiaulių „Rasos“ pagrindinėje mokykloje surengė savo fotografijų parodą „Lietuva tremtinio akimis“ bei dalyvavo susitikime su moksleiviais. Fotouotraukas vaizdinėmis priemonėmis didžiuliame ekranė pateikė mokyklos direktorius Algirdas Kontrimas.

Skambėjo puiki muzika, atinkanti pavasarinę fotografijų nuotaiką. E. Manovas komentavo nufotografuotas vietoves, pasakojo apie savo vaikystę, praleistą tremtyje Tadžikistane. Apibūdino nesvetinėje šalyje, kaip jie mokėsi, ką valgė, kuo žiemą rengėsi. Buvo labai nustebė, kad Tadžikistane balsi ne žiema ir jos šalčiai, bet nenusakomas karštis, nuo kurio néra kur pasislėpti. Vaikus domino už ką ir kodėl ištrémė šeimą, kodel trémė į Tadžikiją? Vaikai yra girdėję apie Sibirą, bet mažai kas žino, kad lietuvių buvo tremiami ir į kitas Sovietų sąjungos vietoves. I visus klausimus Eduardas rado atsakymus, tik į klausimą „Už ką?“ negalėjo atsakyti.

Stanislova STAŠKUVIENĖ

LPKTS Šiaulių filialo narys Eduardas Manovas su „Rasos“ pagrindinės mokyklos moksleiviais

Kuriant Lietuvos ateitį

(atkelta iš 4 psl.)

Netradicinės pamokas vedė Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Garliavos filialo pirmininkas Mindaugas Babonas. Nustebino svečio mokėjimas pateikti skaudžios Lietuvos istorijos faktus ir savo šeimos tragediją taip, kad ją suprastų įvairių amžiaus klausytojai. Ramiaime, bet emocingame pasakojime pauzės pasakydavo daugiau, nei ištarti žodžiai...

Gimnazistas Rokas Kurtinaitis 2 c klasės mokiniai vardu pristatė susirinkusiems projektą „Moksleiviai – bendruomenė“, finansuojamą Kauno rajono savivaldybės administracijos. Pasirinkta tema – „Puoselėkime kultūrą

ir rezistencinę atmintį“ – atitinka gimnazijos veiklos prioritetus. Artimiausia šio projekto veikla – Juozo Lukšos-Daumanto žūties vietas tvarumas, gėlių pasodinimas.

Jaunesniųjų klasių mokiniai su lietuvių kalbos mokytojomis D. Juknevičiene ir D. Raipiene kūrė rašinius „Slaptas laiškas iš praeities“. Parengtas stendas su vizualiai sendintais mokinį laiškais, besikreipiančiais į skaitytojų pokario laikotarpio partizanų vardu. Jie „siūsti“ sesei, draugui, mylimajai ar šių dienų jaunuoliui... Negali likti abejingas, kai skaitai šiuos vaikiška ranka rašytus laiškus. Ir suvoki, kad tai mūsų istorija, kurią jaunieji gimnazis-

tai suvokia širdimi. Štai vienas jų, kurį paraše šeštokė Ugnė Jankevičiūtė:

„Mielas drauge!

Džiaugiuosi, kad skaitai šį laišką. Rašau, nes labai myliu Lietuvą. Aš ir kiti lietuvių gynei namo kraštą. Norėjom, kad jis būtų laisva šalis, todėl tu dabar kalbi, skaitai, rašai lietuviškus žodžius, sakinius, tekštus. Iš didelės meilės Tėvynėi nepabūgom eiti į miškų ir būti sušaudyti. Mes buvom pasiryžę lieti savo kraują tam, kad Lietuva išliktu laisva. Iš miškų tekėdavo kraujuo upeliai ir tyvuliavo ašarų jūros.

Rašydamas šį laišką tikiuosi, kad tu taip pat myli savo gimtąją kraštą, kad gerbi lietuvišką kalbą. Mylēk ir

LPKTS Garliavos filialo pirmininkas Mindaugas Babonas su Garliavos Juozo Lukšos gimnazijos moksleiviais

gerbk savo tėvus, savo Tėvynę ir kraštą, kuriame gimei. Už jį mes kovémės. Linkiu tau geriausios kloties. Partizanas Ažuolas.“

Zita BUTIŠKYTĖ, Violeta VĒJELYTĖ

mižmones, kurių likimai verčia mus pagarbai elgtis su praeitim, telkia ir vienija mus gyvenimui šiandien ir kuriant ateities Lietuvą.

Prie kavos puodelio

Telšių „Ažuolyno“ gimnazijos moksleivės Ugnės RUBEŽIŪTĖS rašinys

Žiema. Sédžiu sename se- nelės krésle, rankose laikyda- ma karštut karštutėlį puode- li, sklidiną kvapnios kavos, man nevalingai krūptelejus subanguojančios ratilais. Ap- skritai man kava asocijuojasi su gyvenimu: aklinai juoda jos spalva yra tarsi rytotus, ne- žinomybė, sukelianti tik gal- vos skausmą, bandymą nu- spėti, kas gi artimiausiu me- tu nutiks. Jos karštis prime- na, kad reikia būti atsargiai, nes bet kada gali nudegti, o dailiomis bangelėmis vingu- riujantys kavos dūmai bylo- ja, kad ir namų be jų nebūna. Mano ilgesingas žvilgsnis kladžioja kažkur už lango, baltoje pievoje, rodos, visai nesenai mirguliavusios nuo žalumos. Ausyse spengia ty- la, retkarčiais nutraukiamas pavasario lakštingalų giesmes pakeitusios šalčio, vis bandančio patekti vidun pro du- rų plyšelius ir pripildyti šią mažą sukrypusią trobelę žie- mos nuotaikomis, melodijomis. Netikėtai nuo senelės žingsniu sugirgždėjusios grindys tarsi sugrąžina mane iš to balto sapno. Pažvelgusi į ją pamatau skaistū, tarsi sau- lės nubučiuotą veidą, o už akinių stiklų blizgančiose akutėse galiu ižvelgti iš ne- kantrumo spurdančius pri- siminimus, jau pasiruošu- siusapti žodžiais.

Įsitaisiau patogiai ir su- kaupusi drąsą nusprendžiau sugriauti šią tylos sieną.

– Žiūrėk, močiute, matai sniegą už lango? Man tai – tik sunkus patalas, dengiantis žemę, tačiau spėju, kad Tau jis teikia daug daugiau asociaci- ju ir sužadina tolomoje atmin- ties kertelėjo glūdinčius pri- siminimus. Ar neklystu?

Senelė nerangiai suspur- dejo savo kėdėje, lyg šimtą metų būtų laukusi, kol kas jos to pasiteiraus ir be ilgu įžan- gu pradėjo kelionę į praeitį:

– Tu visiskai teisi. Na, bet gal apie viską nuo pradžių, – suraukė kaktą tarsi intensy- viai galvodama ir stengdam- si atgaminti visus įvykius, nors puikiai žinojau, kad jau seniai pasiruošusi pasakoti.

– Tu žinai, kad visą savo vaikystę ir paauglystę pralei- daui toli už Lietuvos, už Uralo kalnų. 1948-ųjų pavasarį mes su kitais šeimos nariais (tuomet buvome keturiese: tėtis Pranas, mama Stefanija, sesuo Genutė ir aš, jauniausioji Elvyrė), buvome igrūsti į sausakimšą traukinio gy- vulinių vagona ir ištremti į snie- guotą Sibirą – Krasnojarską. Aš tuomet tebuvau dvejų me- tukų mergytė, tačiau niekada nepamiršiu tos baisios nosių riečiančios smarvės bei pani-

kuojančių žmonių balsų. Mes... – jos balsas trumpai nutrūko, pažvelgus į mano iš- pūstas it varlės akis, – na, ne- buvo ten viskas taip blogai, – ištarė, norėdama kiek pra- linksminti liūdnoka vaga pa- krypusi pokalbi. – Kai kas, žiūrint mano vaikiškomis aki- mis, buvo net labai juokinga.

Aš suklusau, tikėdamasi, kad tai grążins mano staiga išgaravusi optimizmą ir nu- tildys garsiai rékiančią min- ti: „Kas gi ten gera galėjo nu- tiktis!“

– Kasdien prieš išeidama į darbą mama man ir Genei iš- kepdavo vieną didelę „lepios- ką“. Na, tokį blyną per visą keptuvę iš vandens ir miltų, – paaiškino, nespėjus man né burnos praverti. – O gržusiu visuomet mūsų paklausdavo, kaip diena praejo. Būdavo, nespėjus jai né pro duris ižengti, pribėgdavau ir su di- džiausia šypsena sakydavau: „Genė šiandien verk“. Ma- ma susirūpinusi balsu paklausdavo, kas Genei nutiko, o aš tarsi žygdarbį atlikusi pranešdavau: „Aš paslapčiomis suvalgiau visą „lepioską“ ir jai nepalikau.“

– Menkos čia linksmybės, močiute.

– Oi, buvau aš velnių pri- edusi „kak nada“. Mano tē- vukas, mūsų, Vozgirdų šei- mos, galva, kasdien į darbą vykdavo su savo „kovrove- cu“ – tokiu motociklu. Kar- tajis pasiémė į mane. Tądien miške ilgai užtruko, o aš, pa- vargusi nuo dienos darbų ir nenorejusi pėsčiomis eiti dešimtis kilometrų namo, pasiémiau motociklo raktus ir viena pati parlēkiau namo. Vaišino tėtis mane „beržine košyte“, kai visai nusivarės nuo kojų namo parėjo, o i- vairo...

Netikėtai papūtė toks stiprus vėjų gūsis, kad net langai sudrebėjo, tarsi didžiau- sias nedorėlis nusikvatojo iš ne pačios maloniausios mo- ciutės patirties.

– Sakyk, o kaip mokykloje Tau sekėsi? Ar ją lankei?

– Mes su Genute lankėme internatinę mokyklą, vėliau prie mūsų prisidėjo ir septyneriais metais už mane jau- nesné sesuo Danutė. Gerilai- kai buvo. Namus nuo mokyklos skyrė keturių kilometrų atstumas. Eidavau kartu su kaimo vaikais ir kaskart praeidavome ant pakelės stulpo pakabintą radiją. Viena kartą (tākart pėdinau viena) jis grojo tokią nuostabią melodiją (vėliau sužinojau, kad tai buvo M. Ravelio „Bolero“), kad pamiršusi greitai prasidė- siančias pamokas stabtelėjau ir pradėjau suktis ant sniego

parketo kartu su snaigėmis. Zinoma, pavėlavau, tačiau neprisimenu, kaip ten baigėsi. Gal taip ir geriau.

Stojo tyla, kurią išsklaidžiau savo juoku.

– Sakyk, o ar buvo tokį mokytojų, kurių bijodavai, kaip velnias kryžiaus?

– Bijodavau? – nusijuokė. – Vokiečių mokytoja, tremtinė, na, „staraja dieva“ ... supranti tu gi rusų, ar ne?

– Ne, močiute, aš vokiečių kalbą mokykloje mokiausi.

– Kaip ten tas žodis? Na, senmergė! Žodžiu, ji buvo pati griežčiausia mokytoja, bet vis tiek sugebėdavau pri- krести „spous“ per jos pamokas. Ji visuomet vaikščiodavo per klasę. Kai mane pakvies- davo prie lentos, aš paslap- čiomis klasės draugams rody- davau įvairias grimases, jie pradėdavo krzentis, o moky- tojai atsisukus stovėdavau kaip stulpas – né krust.

– Močiute, kaipgi grži- ži namo, į Lietuvą, iš to balto Si- biro košmaro?

– Kai man sukako 18 me- tų, tiesiog gavau leidimą grži- ti. Tėvukai dar žadėjo pasilik- ti, porą metelių dirbtis, tai ir aš svarsčiau su jais kartu pasilik- ti, tačiau tėtis liepė važiuoti namo, nes tuo metu mane pra- dėjo merginti vienas vaikinas, vardu Miša Kokojev. Tėvai išsigando, matyt, kad Sibire šeimos nesukurčiau, tai įsodino į traukinį ir „poka“, duk- rele. Gržau į giminosis Tel- šius, po dvejų metų grži- tė- vau su Danute. Genutė susira- do vyrą Krasnojarsko krašte, ten ir pasiliko.

Stojo tyla. Net vėjas už lango nurimo, it būtų klausėsis mūsų pokalbio. Turbūt čia įgimtas mūsų giminės moterų bruožas, tačiau tylėdamos il- gai neišbūname. Močiutė stryktelejo kaip dvidešimtmetė panelė, šūktelėjo man „Maestro, muziką!“ ir kartu pradėjome suktis tango rit- mu, po to sekė polka, „ančiu- kų“, „disco“ stiliums šokiai ir dar daug kitų ir kiekvieną jų lydėjo garsus juokas. Kartu su muzika atgijo ir visas kiemas: vienišo šermukšnio šakos lin- gavo į taktą, vėjas ritmingai vėl beldė į langą, prašydamas išleisti į mūsų linksmibių šalį, o snaigės sukosi tarsi ponios Vienos baliuje. Dievas žino, kiek mes būtume šėliojusios, jei ne keistas kvapas, sklin- dantis iš virtuvės.

– Mano obuolių pyra- gas! – šūktelėjo močiutė. Staigiai persimainiusios į konditerių amplua, bet vis dar puikios nuotaikos, išsiruošėme į pyrago gelbė- jimo operaciją.

Vaikaitė Ugnė

Skelbimai

Gegužės 21 d. (šeštadienį) 10 val. Anykščių Šv. Mato baž- nyčioje bus aukojamos šv. Mišios už Krasnojarsko kr. Un- guto miškų ūkio („lespromchozo“) gyvus ir mirusius buvu- sius tremtinius. Po pamaldų padėsime atminimo akmenį prie tremtinės kryžiaus Anykščių kapinėse. Pabendrausime An- tano Vienuolio gimnazijoje (J. Biliūno g. 31). Tel. (8 381) 52 596, 78 146, mob. 8 629 13 785, 8 608 40 499.

Gegužės 21 d. (šeštadienį) Alytuje rengiamas 1948 m. Taš- tipo rajono tremtinė ir jų vaikų susitikimas. **10.30 val.** šv. Mi- šios Alytaus Angelų Sargų bažnyčioje. Po pamaldų aplankę Lais- vės varpą, eisime į Saulių namus (Dariaus ir Girėno g. 10), kur vyks buvusių tremtinės popietė, bus pristatyta nauja partizani- nių dainų kompaktinė plokštėlė.

Teirautis tel. (8 315) 42 647, 8 615 13 531 Elena (Alyte) Grudzinskienė.

Gegužės 21 d. (šeštadienį) 12 val. Šakių r. Sintautų Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į Dangų bažnyčioje bus au- kojamos šv. Mišios už 1948 m. gegužės 24 d. žuvusį Tau- ro apygardos Žalgirio rinktinės 35 kuopos partizaną Vladą Rimkų-Aidą. Po pamaldų Kudirkos Naumiesčio sen. Kasikėnė kaimo kapinėse bus šventinamas kryžius. Kvie- ciame dalyvauti.

Gegužės 21 d. (šeštadienį) Šiaulių aps., Kuršėnuose, įvyks tradicinis 8-asis LPKTS jaunesnių kartos saskrydis, skir- tas 1941 metų trėmimo 70-mečiui, LPKTS pirminko pa- vaduotojo Vidmanto Palujansko atminimui, Partizanų pager- bimui, kariuomenės ir visuomenės dienai bei Kuršėnų 430 metų sukakčiai paminėti.

Programa: **11 val.** šv. Mišios Kuršėnų Šv. Jono Krikštytojo bažnyčioje. **12 val.** saskrydžio atidarymas Kuršėnų parke. Vyks sportinės varžybos, pažintis su liaudies amatais. Dalyvaus: LPKTS Kuršėnų, Šiaulių ir Mažeikių chorai, jaunimo muzikos grupės „Neto“ ir „Intro“, Alytaus jaunimo kultūros centro šokių kolektyvas „Rūta“, Šiaulių rajono kultūros centro šokių kolektyvas bei kaimo kapela „Ringuva“. **16 val.** vakaronė. Dalyvaus Žarėnų kaimo kapela. **17.30 val.** saskrydžio uždarymas. Atvykstantių ant priekinio automobilio stiklo turi turėti užrašą „I saskrydži“ ir LPKTS ženkla. Tel. 8 600 83333, Aniceta Grikšienė.

Gegužės 21 d. (šeštadienį) kviečiame į Didžiosios Kovos apygardos partizanų metinę šventę Mūšios parke (iš Vilniaus važiuoti Panėvėžio magistrale apie 70 km ir sukti į Utenos plentą).

11 val. šv. Mišias už žuvusius, nukankintus ir gyvus buvu- sius partizanus ir Laisvės kovotojus aukos Panėvėžio vysku- pas Jonas Kauneckas ir kiti kunigai. Mons. A. Svarinskas tars ižanginių žodži, pranešimus skaitys kun. R. Grigas, dr. A. Ve- ryga. Šventėje dainuos: Vilniaus choras „Vytis“ (vad. A. Pikkrys), Vilniaus (vad. B. Jankauskas), Ukmergės (vad. J. Juodienė) ir Anykščių (vad. R. Griaudė) buvusių politinių ka- linių ir tremtinės chorai. Bus pašventintas kryžius Generolo Jono Juodišiaus atminimui. Vaišinsimės kareiviška koše ir arbata. Šventė be alkoholinių gėrimų.

Gegužės 21 d. (šeštadienį) Panėvėžio rajone, Berčiūnuose, rengiamas Krasnojarsko krašto Partizansko rajono trem- tinė susitikimas. **13 val.** šv. Mišios Berčiūnų bažnyčioje. Po pamaldų vyks popietė „Pabūkime kartu“.

Malonai kviečiame dalyvauti. Teirautis tel. 8 682 52418.

Gegužės 22 dieną (sekmadienį) 11 val. Kupiškio r. Suba- čiaus geležinkelio stoties Šv. Pranciškaus Asyžiečio parapijos bažnyčioje bus aukojamos šv. Mišios už buvusius tremtinius ir partizanus. Kviečiame dalyvauti buvusius politinius kalinius, tremtinius, Subačiaus valsčiaus partizanus, ryšininkus, jų šeimos narius. Prisiminsime Laisvės kovas, tremties vietas: Krasnojarsko kr., Mansko r., Orešnos II ir III, Tajožnoje, Širokij Log, Kedrovij Log, Timijos, Narvos, Ceremo gyvenvietes, 1, 7, 10, 16 barakus. Po šv. Mišių susitiksime prie bažnyčios.

Gegužės 22 d. (sekmadienį) 10.30 val. Marijampolės Šv. Vincento Pauliečio bažnyčioje bus aukojamos šv. Mišios už 1948 m. tremtinius, išvežtus iš Marijampolės apskrities, Vilkaviškio, Gižų, Šunskų, Antanavo, Sasnavos, Igliaukos, Kazlų Rūdos, Višakio Rūdos, Pilviškių ir kitų miestelių, mak- lakoviečius, igarkiečius, gržusius ir likusius ilsėtis Sibiro žemėje. Po pamaldų susitiksime Lietuvininkų g. 9.

Albinas Slavickas ir Augustinas Švenčionis ruošia knygą apie 1941 metų tremtinius. Prašome tremtinius, jų vaikus ir vaikaičius atsiliepti ir savo prisiminimus pateikti „Tremtinio“ redakcijai.

Antanas Amšiejus

Gimė 1922 m. kovo 31 d. Alytaus aps. Seirijų valsč. Karklynų k. ūkininkų šeimoje. Mokėsi ir baigė Seirijų valsč. Gudonių pradinę mokyklą. 1938 m. išstojo į Lietuvos šaulių sąjungą, priklausė XIX Alytaus rinktinės Seirijų šaulių būriui.

1944 m., per šv. Kalėdas, kai baudėjai degino Klepočius ir aplinkinius kaimus, enkavēdistai A. Amšiejų suėmė Seirijų valsč. Živulčiškės kaime. Tris savaites kanikino ir įteikė šaukimą Raudonajai armijai. Liepė po dviejų mėnesių atvykti pačiam. Kai grįžo namo, kaimynė Bronė Masionytė suvedė su partizanu ryšininku Jonu Balevičiumi. Nuo 1945 m. kovo A. Amšiejus susietažinavo Antano Grusausko-Siaubo būryje, turėjo Kuolo slapyvardį. Daugiau kaip 30 vyru būrys tuo metu veikė Liškiavos, Mer-

kinės ir Seirijų valsčiuose. 1945 m. lapkričio 16 d. Cijūniškės miško pakraštyje A. Amšiejus pakliuvo į pasalą, buvo kalintas Seirijuose, vėliau Alytuje ir Vilniuje. Be teismo išvežtas į Archangelsko sritį, paskui etapu parveztas į Alytų ir 1947 m. Karo tribunolo teismo nuteistas 10 m. lagerio ir 5 m. atimtos pilietinės teisės. Kalėjo Steplage, Karagandos srityje. 1954–1957 m. buvo tremtyje Irkutsko srityje.

Dėl A. Amšiejaus padaryto „nusikaltimo“ 1948 m. jų tėvai ir brolis Juozas ištremti į Irkutsko sr., Čeremchovo rajoną, išleisti 1957 m.

1956 m. tremtyje, Irkutsko srityje, Čeremchovo mieste, Antanas Amšiejus susituokė su Zuzana Viskačkaitė (g. 1926). Gimė du sūnūs: Vitas ir Juozas.

1990 m. LR Aukščiausasis Teismas A. Amšiejų rea-

Pro memoria

bilitavo – pripažino nekaltu ir neteisėtai represuotu. 2006 m. jam suteiktas Karolio savanorio statusas ir apdovanotas Lietuvos kariniuomenės kūrėjų savanorių medaliu.

Nuo 1994 m. A. Amšiejus – LŠS garbės šaulys. 2004 m. apdovanotas III laipsnio pasižymėjimo ženklu „Už nuopelnus Saulių sąjungai“, o 2009 m. apdovanotas LR Ministro pirmininko padėka.

Gintaras LUČINSKAS

ILSĖKITĖS RAMYBĖJE**Juozas Balšaitis**

1922–2011

Gimė Montvilų k. ūkininkų Marijanos ir Kazimiero Balšaičių šeimoje, augino dvi dukteris ir du sūnūs. Mirus tėvui, pradėjo ūkininkauti. Areštavus broli partizaną Kazimierą, buvo priverstas slapytis. Lietuvoje nebėtėjo kur pasislėpti, todėl 1951 m. išvyko į Rusiją. 1952 m. ten susituko su Petronėle Genė Baltrušaityte. Sulaikė dukters. I Lietuvą grįžo 1966 m. Dirbo staliaus darbus ligoninėje, tarpkolūkinėje organizacijoje.

Palaidotas Jurbarko kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną, dukterį, broli, artimuosius.
LPKTS Jurbarko filialas

Bronius Sagevičius

1916–2011

Gimė Seponių k., Vilkaviškio aps. gausioje ūkininkų šeimoje, augino dvi dukteris. Brolis karininkas 1940 m. bolševikų suimtas dingo be žinios. Antras brolis 1944 m. pasitraukė į Vakarus, gyvena Kanadoje. 1948 m. šeima ištremta į Krasnojarsko kr. Mansko r. M. Unguto k. Dirbo miško darbus. 1958 m. grįžo į Lietuvą, apsigyveno Vilkaviškyje.

Palaidotas Vilkaviškio kapinėse.
Nuoširdžiai užjaučiame seserį ir broli.
LPKTS Vilkaviškio filialas

Skelbimai**Nepalikime užmarštyje**

Šiemet sukanka 70 metų, kai sovietiniai represijų vykdotojai kartu su vietiniais kolaborantais parengė Lietuvos SSR gyventojų trémimo planą ir birželio 14–15 dienomis jį įvykdė. Tai buvo pirmasis masinis žmonių trémimas, kurio metu gimtujų namų neteko apie 17,5 tūkstančio įvairaus amžiaus, įvairių socialinių grupių žmonių. Šią tragediją dar labiau pagilino tai, kad trémimo metu 3,6 tūkstančio vyru buvo atskirti nuo šeimų ir be teismo išvežti į įvairius lagerius, kurių itin sunkios gyvenimo sąlygos daugeliui šių vyru ne laiku atėmė gyvybę.

Skaudžiai šių žmonių netekti išgyveno pasilikusieji, netekę artimų žmonių, aktyvių valstybės, visuomenės veikėjų, savais darbais įrodžiusių savo patriotiškumą ir pareigą Tėvynei. Ypač tai pasakyta apie mokytojus.

Po sunkios tremties nedaugeliu pavyko grįžti tévynėn. Grįžusiuosius sovietiniai pareigūnai sutiko ne tik nedraugiškai, bet ir nesugrąžino jų paliktų namų, žemės ir kito turto.

Tévynės pažinimo draugijos valdybos energingasis pirminkas dr. Kazimieras Račkauskas émėsi iniciatyvos, kad būtų pažymėta šios tremties 70 metų sukaktis. Tuo tikslu draugija kartu su Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro organizuoją ekspediciją „Pirmosios tremties iš Lietuvos į Sibirą 1941 06 14–15 aukos ir jų kančios gairės“. I ši kilnų darbą kviečiama įsijungti kuo daugiau žmonių: mokytojų, moksleivių, studentų, bibliotekininkų, tremtinų palikuonių, buvusių tremtinių pažystamų ir kitų asmenų. Pageidaujama, kad ekspedicijos dalyviai, pažinojė tremtinius bei pastarųjų artimuosius, kiti asmenys, surinktų ir pateiktų duomenų apie tremtinį ir jų šeimos narių asmeninės savybes, išskirtinius gyvenimo bruožus, visuomeninę ir kitas veiklos rūšis. Nepalikime nuošalyje ir tremtinų materialinio palikimo (dokumentai, nuotraukos ir kt.). Surinkta medžiaga papildys 1941 metų birželio 14–15 dienų trémimo istoriją ir joje liks vis mažiau „baltų“ dėmių.

Kviečiame kuo daugiau žmonių įsijungti į šią ekspediciją.

Prašytume ekspedicijos darbus baigti iki birželio 1 dienos ir siusti: el. p. [gimtinė\(a\)mail.tele2.lt](mailto:gimtinė(a)mail.tele2.lt).

Dr. Nastazija KAIRIŪKŠTYTĖ, tautotyrininkė

ISSN 2029-509X

Leidėjas LPKTS

Tremtinys

LPKTS puslapis internete: <http://www.lpkts.lt>

Įmonės kodas 3000 32645. Ats./sąsk. Nr.LT18 70440600 0425 8365, AB "SEB" bankas.

Redaktorė
Jolita Navickienė

Redakcija:
Dalia Maciukevičienė,
Vesta Milerienė
Rasa Duobaitė-Bumbulienė

Mūsų adresas: Laisvės al. 39,
LT-44309, Kaunas, tel. (8 37)

323 204, faksas (8 37) 323 214.

Indeksas 0117.

El. paštas:

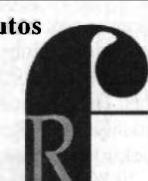
tremtinys@erdves.lt

Projektą „Lietuvos Laisvės kovų, tremties ir tautos netekcių atspindžiai“ remia

Spausdino spaustuvė UAB
„Rinkos aikštė“, Josvainių g. 41,
Kėdainiai

Offsetinė spauda 2 sp. lankai.

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RÉMIMO
FONDAS

Kaina 1,75 Lt

Tiražas 2940. Užs. Nr.